

Nota

Hooglede, Honzebrouckstraat Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Nota Hooglede Honzebrouckstraat. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur
Evelyn Schynkel

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2025-0377

Plaats en datum
Evergem, 7 juli 2025

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 3137
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Aanleiding</i>	<i>4</i>
1.2.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Geplande werken en impactanalyse</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Onderzoekstraject</i>	<i>4</i>
1.4	<i>Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota</i>	<i>5</i>
1.5	<i>Archeologische voorkennis</i>	<i>5</i>
2	Samenvatting	10
3	Lijsten	11
3.1	<i>Figurenlijst</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Plannenlijst</i>	<i>11</i>
4	Bibliografie	12

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

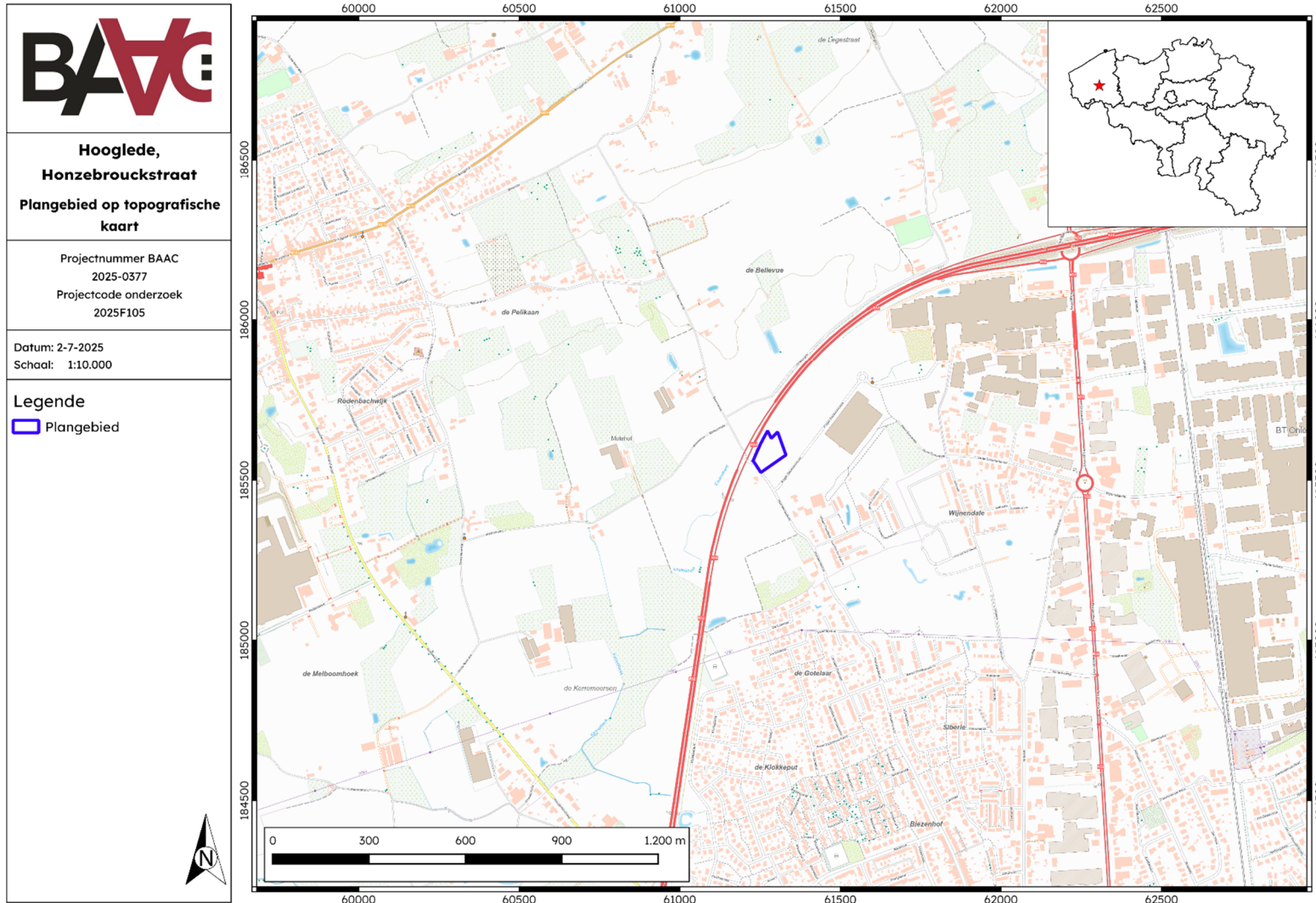
Naam site	Hooglede, Honzebrouckstraat		
Ligging	Honzebrouckstraat t.h.v. nr. 2, gemeente Hooglede, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Gemeente Hooglede, Afdeling 1, Sectie C, Percelen 652D, 652G en 652F		
Coördinaten	Noordwest:	x: 61227,84	y: 185652,70
	Noordoost:	x: 61330,28	y: 185652,70
	Zuidwest:	x: 61227,84	y: 185526,70
	Zuidoost:	x: 61330,28	y: 185526,70
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2025-0377		
ID in akte genomen AN	ID21313 ¹		
Oppervlak plangebied AN	Ca. 6.743 m ²		
Oppervlakte geplande werken	Ca. 6.743 m ²		
Oppervlakte advieszone Nota	Ca. 6. 743 m ²		
Landschappelijk bodemonderzoek	Projectcode	2025F105	
	Veldwerkleider	Evelyn Schynkel (archeoloog)	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkenningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Evelyn Schynkel (archeoloog)	
	Betrokken derden	Willem Hantson (IOED Radar)	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

¹ VAN DAMME 2022

² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2025 – geografisch

BAAC

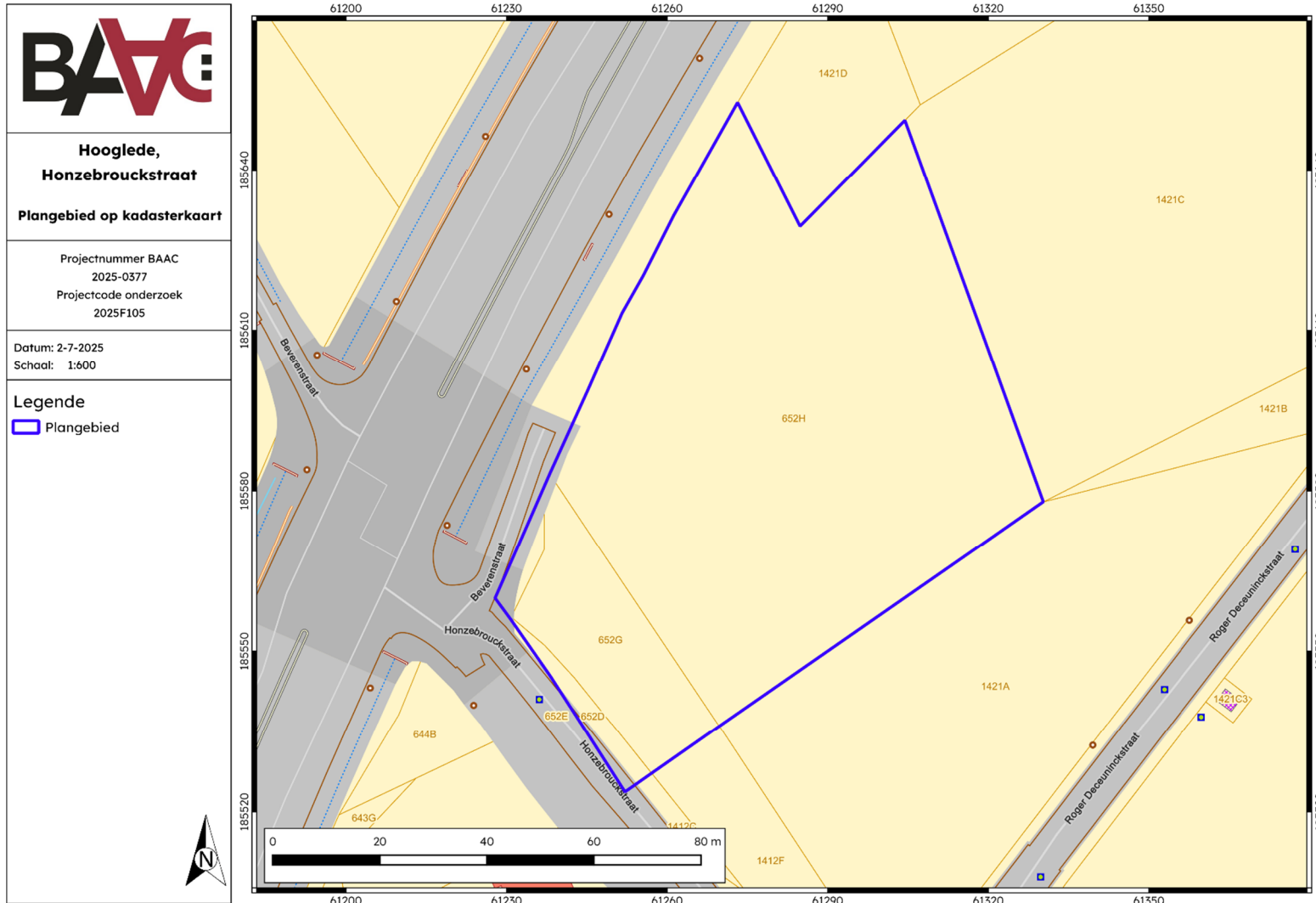
**Hooglede,
Honzebrouckstraat**
Plangebied op topografische kaart

Projectnummer BAAC
2025-0377
Projectcode onderzoek
2025F105

Datum: 2-7-2025
Schaal: 1:10.000

Legende
■ Plangebied

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 02.07.2025)

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 02.07.2025)

1.2 Aanleiding

1.2.1 Algemeen

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota “Archeologienota Honzebrouckstraat te Hooglede (West-Vlaanderen)” (ID21313)⁴. Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvatte enkel een bureauonderzoek. Dit bureauonderzoek werd in 2022 uitgevoerd door Adede bvba. De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“De geplande werken omvatten een ophoging van het projectgebied. De toplaag zal hiervoor eerst afgegraven worden tot ca. 25-30 cm diepte. Op die manier zijn de geplande werken van die aard, dat ze het potentiële bodemarchief kunnen beschadigen en/of vernietigen.

Het projectgebied ligt op een hoger gelegen zone van het landschap. Omdat de aan- of afwezigheid van steentijdartefacten via een bureaustudie niet eenduidig bevestigd of ontkracht kan worden, wordt uitgegaan van een algemene archeologische verwachting voor de steentijden. Derhalve worden steentijdartefacten niet meteen verwacht, maar ook niet absoluut uitgesloten. Voor de perioden vanaf de metaaltijden kan een middelhoge tot hoge verwachting aan het projectgebied toegekend worden. Voor de middeleeuwen zijn er verschillende al dan niet omwalde hoeves in de omgeving gekend. Aangezien het historisch kaartmateriaal het projectgebied in een landelijke context situeert, is er een concrete verwachting naar sporen en vondsten die te relateren zijn aan landbouwactiviteiten, wat de nieuwe tijd betreft, is er zeker en vast een kennisvermeerderingspotentieel mbt. de Slag van Hooglede (1794). Bovendien is er ook een concrete verwachting naar sporen en/of vondsten te relateren aan WO I.

Het archeologische potentieel, de huidige situatie van het plangebied en de toekomstige werken in acht genomen, is Adede bvba van oordeel dat vervolgonderzoek noodzakelijk is, dit in de vorm van een systematische metaaldetectie, gevolgd door een landschappelijk bodemonderzoek. Afhankelijk van de resultaten van dit laatste onderzoek, kunnen vervolgstappen worden bepaald.”

1.2.2 Geplande werken en impactanalyse

De geplande werken omvatten een ophoging van het plangebied. Deze ophoging zal plaatsvinden over een oppervlakte van ca. 6.743 m² tot maximaal 75 cm hoogte. Hiervoor zal een volume van ca. 3.062 m³ worden aangevoerd. Voorafgaand zal de toplaag worden verwijderd tot een diepte van ca. 25 à 30 cm. Daarbij dient nog een buffer van 30 cm te worden gerekend.

1.3 Onderzoekstraject

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij archeologienota ID21313⁵ omvatte in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek. Dit onderzoek werd echter niet uitgevoerd. De redenen hiervoor worden in het onderstaande hoofdstuk verder besproken.

⁴ VAN DAMME 2022

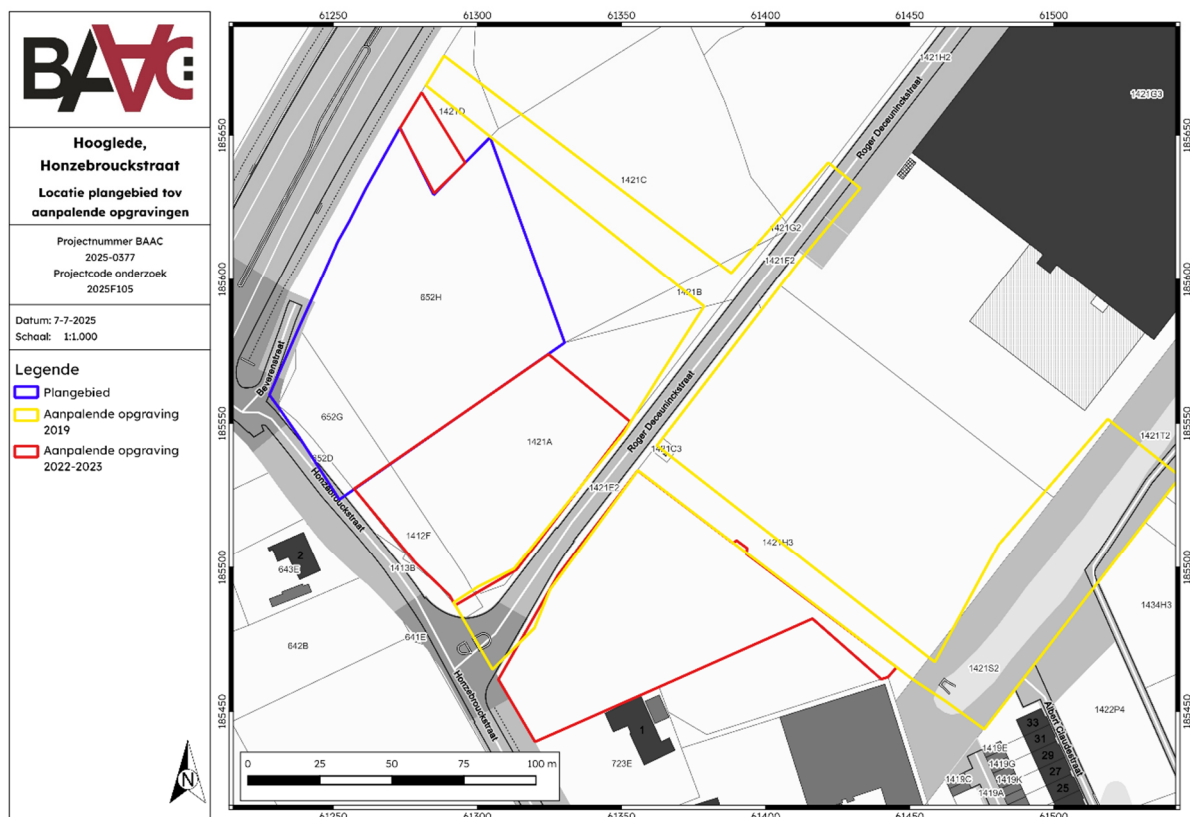
⁵ VAN DAMME 2022

1.4 Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota

Het opgelegde vooronderzoek in het Programma van Maatregelen van de archeologienota (ID21313) werd niet uitgevoerd. In de zomer van 2019 en 2023 werden reeds twee opgravingen uitgevoerd op aanpalende percelen (cfr. supra). Ook de bodemopbouw werd daarbij grondig bestudeerd. Bij de opgravingen was duidelijk dat de archeologische site zich verder uitstreckte naar de aanpalende percelen in noordoostelijke richting, met name het huidige plangebied. Het wordt daarom onnodig geacht om het vooronderzoek nog uit te voeren en er kan meteen tot een opgraving overgegaan worden over het volledige terrein.

1.5 Archeologische voorkennis

Onmiddellijk ten noorden en ten oosten van het voorliggende plangebied werden reeds twee opgravingen uitgevoerd, behorende tot hetzelfde project. Een eerste opgraving vond plaats in 2019 op de locatie van uit te voeren wegenis en leidingen.⁶ Een tweede opgraving volgde in 2022-2023 over de rest van het plangebied.⁷ Een deel van de zone bleek toen reeds verstoord door ophogingen die waren uitgevoerd in de periode tussen 2019 en 2022, waardoor enkel nog een deel in het zuiden voor opgraving in aanmerking kwam.

Plan 3: Overzicht locaties huidig plangebied en aanpalende opgravingen op het GRB (digitaal; 1:250; 07.07.2025)

⁶ VAN WETTER et al. 2021

⁷ SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

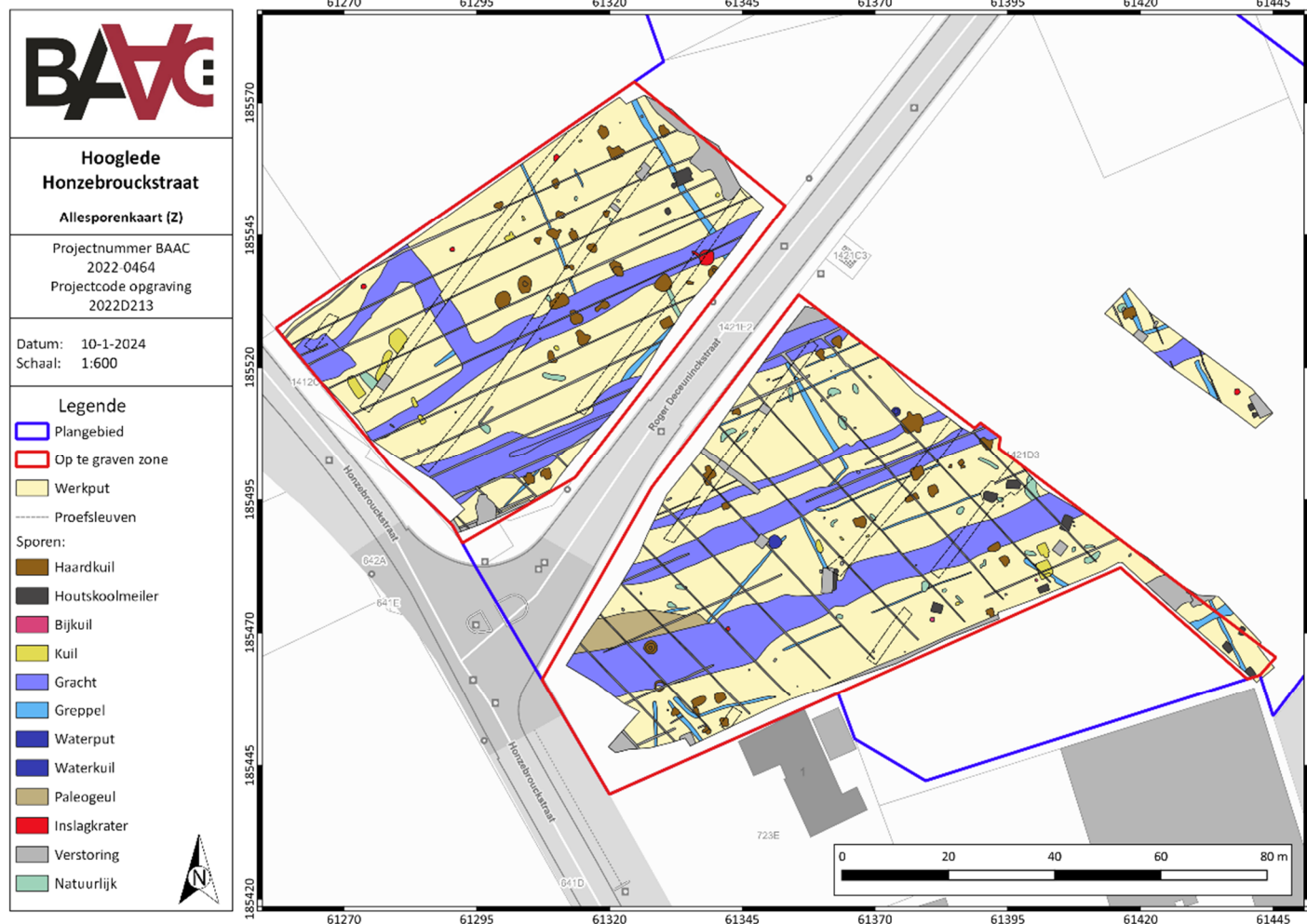
Sporen

Op basis van de aangetroffen sporen en vondsten werden binnen beide opgravingen vijf occupatiefasen vastgesteld. Het betreft aanwijzingen van menselijke aanwezigheid in de steentijden, artisanale activiteiten uit de periode van de late ijzertijd tot Romeinse periode en perceelsindelingen die mogelijk deze fase voorafgaan. Artisanale activiteiten en perceelsopdelingen uit de late middeleeuwen en een militair kampement uit de nieuwe tijden aan het begin van de 18^e eeuw (Figuur 1 en Figuur 2).

De vondst van verschillende houtskoolmeilers is voor de regio Roeselare allerminst een alleenstaand geval. Dit toont aan dat de houtskoolproductie in de regio van Roeselare een prominente activiteit is geweest in de late ijzertijd en Romeinse periode. Deze activiteit hangt bovendien nauw samen met de ontginning van het gebied naar een open cultuurlandschap en met de aanleg van akkers en de ontwikkeling van nederzettingen in een daaropvolgende periode. Ook sporen van een laatmiddeleeuws greppelsysteem om het landschap in cultuur te brengen is geenszins een alleenstaand gegeven. Het wijst op een intensief landgebruik in deze periode. Sporen van nederzettingen en bewoners die gebruik maakten van dit landschap zijn tot heden echter nog niet gevonden.

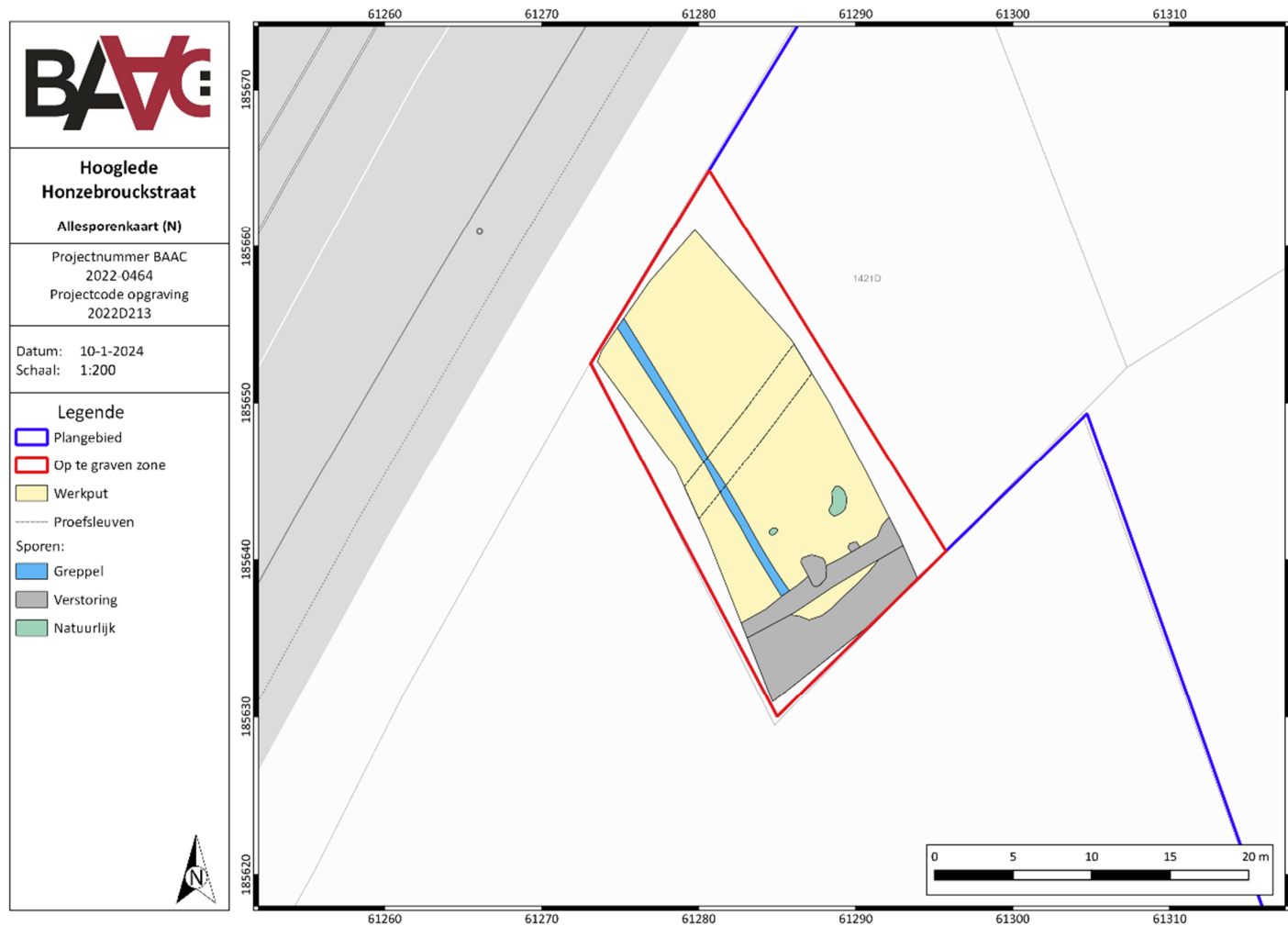
Een laatste occupatiefase situeert zich in de nieuwe tijden, tijdens de woelige periode op het einde van de 17^e eeuw tot en met het einde van de 18^e eeuw. De sporen worden er uitgemaakt door talrijke haard- en/of zitkuilen die deel uitmaken van een militair kampement. Op basis van het aangetroffen vondstmateriaal kan een datering vooropgesteld worden tussen 1680 en 1745. In deze periode vonden meerdere veldslagen plaats, waarbij zowel door geallieerden als door Fransen het kamp werd opgezet rond Hooglede. Op basis van de munten lijken vooral de negenjarige oorlog (1688-1697) en de Spaanse successieoorlog (1701-1713) de grootste kanshebbers te zijn. Er werden immers geen Franse munten gevonden alsook geen munten geslagen onder de regeerperiode van Maria-Theresia en Jozef II (1744-1790).

Een deel van de aangetroffen loden kogels lijkt echter niet bij het kampement aan te sluiten, maar afkomstig te zijn van de Slag om Hooglede uit 1794. Hierbij werd ter hoogte van het plangebied geen kamp opgeslagen, maar vond wel een hevige strijd plaats met kanon- en geweervuur.

*Figuur 1: Algemeen sporenplan van het zuidelijke deel van de opgraving uit 2023.
Het huidige plangebied situeert zich aansluitend in het noordoosten⁸*

⁸ SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

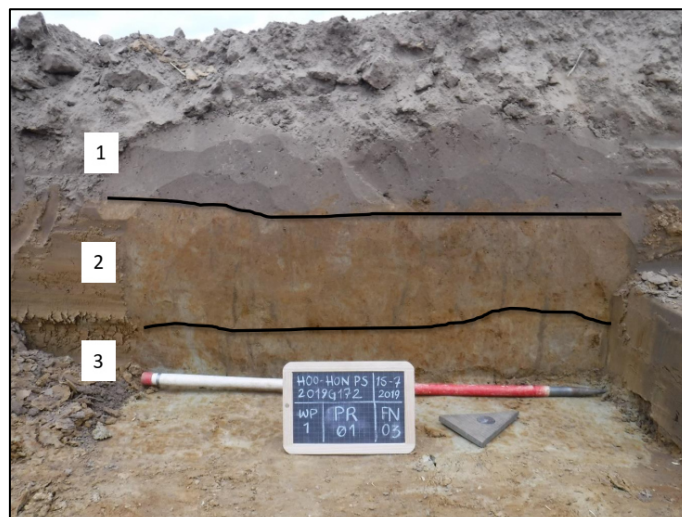
Figuur 2: Algemeen sporenplan van het zuidelijke deel van de opgraving uit 2023. Het huidige plangebied situeert zich aansluitend in het zuidwesten⁹

⁹ SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

Bodem

Het plangebied gelegen in de zandleem- en leemstreek in het Land van Roeselare-Kortrijk. Net ten noorden en westen is een zandleemrug gelegen. de noordelijke rug is het plateau van Lichtervelde-Hooglede met een hoogte van ca. +49 m TAW. Ten westen loopt de heuvelrij van Klerken-Staden met een hoogte van ca. +51 m TAW. Het gebied ligt in het Liebekken met deelbekken Mandel. Ten westen stroomt de Kasteelbeek en ren oosten de Liebeek. Op de tertiairgeologische kaart is het gebied gekarteerd als behorende tot het Lid van Kortemark (Formatie van Tielt) en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand. Op de quartairgeologische kaart staat het gebied voornamelijk gekarteerd als profieltype 4 met tegen de zuidelijke grens een strook profieltype 11. Het eerste betreft zandige tot zandlemige eolische afzettingen mogelijk met alternatie van zand en siltlagen onderaan. Bij het tweede bevinden zich nog hellingsafzettingen en lokale fluviatiele afzettingen met daaronder een textuur variërend van kleiig tot zandig. Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem binnen het plangebied gevarieerd gekarteerd (Lep, Pcc, Ldc, Pbc, Pcp, Pdc, Efp,w-Ldc). Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit een lichte zandleembodem die matig droog is met een verbrokkelde of gevlekte textuur B horizont. In het zuiden is een strook natte klei tot lichte zandleembodem aanwezig. deze duiden op nattere gebieden waar vermoedelijk een beek aanwezig was.¹⁰

Over het algemeen kon de data van de bodemkaart in de profielen van het vooronderzoek van de aanpalende opgraving worden bevestigd. In bijna alle gevallen kon volgende sequentie worden opgetekend: Ap (grijs lemig zand) - Bt (witgrijs tot grijs kleiige leem, onregelmatige ondergrens) - Cg (gele tot beige-gele zandige leem met gleyvlekken) - Cr (gele tot groenige zandige leem). Deze sequentie werd ook bij de opgraving over de gehele oppervlakte aangetroffen (Figuur 3). Algemeen is er voor het plangebied een matig goede bewaring van de bodemopbouw, waarbij in vele gevallen nog een Bt-horizont was bewaard. De aanwezigheid van een B-horizont wijst op enige ontwikkeling van de bodem in het verleden die echter geërodeerd raakte en nu slechts verbrokkeld of gevlekt voorkomt. Door natuurlijke inwerkingen en homogenisatie van de bodem waren de sporen moeilijk leesbaar in de ondergrond. Het fenomeen 'verbruining' is hierbij belangrijk. Dit stelt een proces voor waarbij bodemsporen vervagen en nog nauwelijks te detecteren zijn.¹¹

Figuur 3: Profiel 1 uit het vooronderzoek van aanpalende opgraving (1=Ap; 2=Bt; 3=Cg)¹²

¹⁰ SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

¹¹ SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

¹² SCHYNKEL & BAKX n.d. (eindverslag in voorbereiding)

2 Samenvatting

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij archeologienota ID21313 omvatte in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek. Dit onderzoek werd echter niet uitgevoerd. In de zomer van 2019 en 2023 werden reeds twee opgravingen uitgevoerd op aanpalende percelen. Ook de bodemopbouw werd daarbij grondig bestudeerd. Bij de opgravingen was duidelijk dat de archeologische site zich verder uitstreekte naar de aanpalende percelen in noordoostelijke richting, met name het huidige plangebied. Het wordt daarom onnodig geacht om het vooronderzoek nog uit te voeren en er kan meteen tot een opgraving overgegaan worden over het volledige terrein.

Op basis van de aangetroffen sporen en vondsten werden binnen de aanpalende opgravingen vijf occupatiefasen vastgesteld. Het betreft aanwijzingen van menselijke aanwezigheid in de steentijden, artisanale activiteiten uit de periode van de late ijzertijd tot Romeinse periode en perceelsindelingen die mogelijk deze fase voorafgaan. Artisanale activiteiten en perceelsopdelingen uit de late middeleeuwen en een militair kampement uit de nieuwe tijden aan het begin van de 18^e eeuw.

Algemeen is er een matig goede bewaring van de bodemopbouw, waarbij in vele gevallen nog een Bt-horizont was bewaard. De aanwezigheid van een B-horizont wijst op enige ontwikkeling van de bodem in het verleden die echter geërodeerd raakte en nu slechts verbrokken of gevlekt voorkomt. Door natuurlijke inwerkingen en homogenisatie van de bodem waren de sporen moeilijk leesbaar in de ondergrond. Het fenomeen 'verbruining' is hierbij belangrijk. Dit stelt een proces voor waarbij bodemsporen vervagen en nog nauwelijks te detecteren zijn.

3 Lijsten

3.1 Figurenlijst

Figuur 1: Algemeen sporenplan van het zuidelijke deel van de opgraving uit 2023. Het huidige plangebied situeert zich aansluitend in het noordoosten.....	7
Figuur 2: Algemeen sporenplan van het zuidelijke deel van de opgraving uit 2023. Het huidige plangebied situeert zich aansluitend in het zuidwesten.....	8
Figuur 3: Profiel 1 uit het vooronderzoek van aanpalende opgraving (1=Ap; 2=Bt; 3=Cg).....	9

3.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 02.07.2025)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 02.07.2025).....	3
Plan 3: Overzicht locaties huidig plangebied en aanpalende opgravingen op het GRB (digitaal; 1:250; 07.07.2025)	5

4 Bibliografie

VAN DAMME, L., 2022. *Archeologienota Honzebrouckstraat te Hooglede (West-Vlaanderen) Adede Archeologisch Rapport 812*,

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2025. Portaal. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.

GEPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at:
<https://www.geopunt.be/catalogus>.

SCHYNKEL, E. & BAKX, R.C.A., *Eindverslag Hooglede Honzebrouckstraat.*, Evergem.

VAN WETTER, S., THOMAS, H. & JANSSENS, N., 2021. *Eindverslag Honzebrouckstraat Hooglede (ADEDE Archeologisch Rapport 750)*, Gent.